

MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI

ÜÇÜNCÜ TARAF GÜVEN İLKESİ

Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, gerek uluslararası alanda gerekse iç hukukta finansal kuruluşlara ve diğer bazı meslek gruplarına yönelik bir takım “yükümlülükler” getirilmiştir.

Bu bağlamda; 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2/1 maddesinin (d) bendinde “yükümlü” kavramına yer verilmiş; Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Tedbirler Yönetmeliği) 4/1 maddesinde belirtilenler ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri “yükümlü” olarak ifade edilmiştir. Ayrıca, ilgili maddenin (a) ila (h) bentlerinde sayılan yükümlüler ile bankacılık faaliyetleriyle sınırlı olarak Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş., Yönetmeliğin 3/1 maddesinin (f) bendi gereğince “finansal kuruluş” olarak belirlenmiştir.

Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede “önleyici tedbirler” olarak getirilen yükümlülükler, 5549 sayılı Kanunun “Yükümlülükler ve Bilgi Değişimi” başlıklı ikinci bölümünün 3 ila 9/A maddeleri arasında belirtilmiş, ayrıntılı düzenlemelere ise Tedbirler Yönetmeliğinde yer verilmiştir.

Buna göre, 5549 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinde düzenlenen “kimlik tespiti” yükümlülüğü kapsamında; *yükümlülerin, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorunda oldukları* hükme bağlanmıştır.

Tedbirler Yönetmeliğinin “Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar” başlıklı üçüncü bölümünün 5 nci maddesinde, “kimlik tespiti” yükümlülüğünün hangi hallerde gerçekleştirileceği hükme bağlanmış ve sürekli iş ilişkisi¹ tesisinde ayrıca iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti hakkında bilgi alınacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, Yönetmeliğin üçüncü bölümünde gerçek kişiler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişiler, dernek ve vakıflar, sendika ve konfederasyonlar, siyasi partiler, yurtdışında yerleşik tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve kamu kurumlarının kimlik tespitine ilişkin esaslar ile başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti, gerçek faydalanıcının tanınması, üçüncü tarafa güven ve riskli ülkelerle² ilişkiler dâhil müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında çeşitli hükümlere yer verilmiştir.

“Üçüncü tarafa güven” ilkesi Tedbirler Yönetmeliğinin 21 nci maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

MADDE 21- (1) *Finansal kuruluşlar; müşterinin, müşteri adına hareket eden kişinin ve gerçek faydalanıcının kimliğinin tespiti ve iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgi elde*

¹ Tedbirler Yönetmeliğinin 3/1 maddesinin (i) bendinde, **sürekli iş ilişkisi**; *yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama, hayat sigortası veya bireysel emeklilik gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi* olarak tanımlanmıştır.

² Tedbirler Yönetmeliğinin 3/1 maddesinin (i) bendinde, **riskli ülkeler**; *aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkelerden Bakanlıkça duyurulanları* olarak tanımlanmıştır.

etme konularında, müşteriyle ilgili olarak başka bir finansal kuruluşun aldığı tedbirlere güvenerek iş ilişkisi tesis edebilir veya işlem yapabilir. Bu durumda Kanun ve Kanuna ilişkin düzenlemeler kapsamında nihai sorumluluk üçüncü tarafa güvenerek işlem gerçekleştiren finansal kuruluşa aittir.

(2) Üçüncü tarafa güvenilebilmesi;

a) (Değişik: 28.12.2009-2009/15720 K.) Üçüncü tarafın, kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve müşterinin tanınması kuralının gereklerini sağlayacak diğer tedbirleri aldığından, yurt dışında yerleşik olması durumunda ise ayrıca aklama ve terörün finansmanı ile mücadele alanındaki uluslararası standartlara uygun düzenleme ve denetlemelere tabi olduğundan,

b) Kimlik tespitine ilişkin belgelerin onaylı örneklerinin, talep edildiğinde üçüncü taraftan derhal temin edileceğinden,

emin olunması şartıyla mümkündür.

(3) Üçüncü tarafa güvenerek iş ilişkisi tesis eden veya işlem yapan finansal kuruluş müşterinin kimlik bilgilerini üçüncü taraftan derhal alır.

(4) (Değişik: 28.12.2009-2009/15720 K.) Finansal kuruluşların kendi aralarında müşterileri adına yaptıkları işlemler ile finansal kuruluşların acente ve benzeri birimleriyle ana hizmet birimlerinin uzantısı veya tamamlayıcısı niteliğindeki hizmetleri yaptırdıkları kişilerle olan ilişkileri, üçüncü tarafa güven ilkesi kapsamında değildir.

(5) (Ek: 28.12.2009-2009/15720 K.) Üçüncü tarafa güven ilkesi, üçüncü tarafın riskli ülkelerde yerleşik olması durumunda uygulanmaz.

İlgili madde hükmünden özetle aşağıdaki hususlar anlaşılmaktadır.

I. Üçüncü tarafa güven ilkesinin uygulanabilmesi için “işlem yapan” ile “üçüncü taraf” ın Tedbirler Yönetmeliğinin 3/1 maddesinin (f) bendi kapsamında “finansal kuruluş” olması gerekmektedir.

II. Üçüncü tarafa güven ilkesi yalnızca “kimlik tespiti” yükümlülüğü kapsamında olup; müşterinin, müşteri adına hareket eden kişinin ve gerçek faydalanıcının kimliğinin tespiti ile iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgi elde etme konuları ile sınırlıdır. Yukarıda belirtildiği üzere, Tedbirler Yönetmeliğinin “Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar” başlıklı üçüncü bölümünde, müşterinin; gerçek kişi, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi, dernek ve vakıf, sendika ile konfederasyon, siyasi parti, yurtdışında yerleşik tüzel kişi, tüzel kişiliği olmayan teşekkül ve kamu kurumu olması halinde “kimlik tespiti” kapsamında hangi bilgilerin alınacağı ve bu bilgilerin hangi belgeler ile teyit edileceği ayrıntıları ile açıklanmıştır. “Başkası adına hareket edenler” ile “gerçek faydalanıcının tanınması” kapsamındaki kimlik tespitlerinin hangi durumlarda ve ne şekilde yapılacağı ise ilgili Yönetmeliğin sırasıyla 14 ve 17/A ncı maddelerinde belirtilmiştir.

III. Üçüncü tarafa güven ilkesi uyarınca üçüncü tarafa güvenerek “işlem gerçekleştiren” finansal kuruluş müşterinin, müşteri adına hareket eden kişinin ve gerçek faydalanıcının kimlik bilgileri ile iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgiyi üçüncü taraftan derhal alır.

IV. Üçüncü tarafa güven ilkesinde güvenerek iş ilişkisi tesis eden veya finansal kuruluş nihai sorumluluk üçüncü tarafa güvenerek “işlem gerçekleştiren” finansal kuruluşa aittir. Diğer bir ifadeyle, “üçüncü taraf”ın kimlik tespit işlemini eksik ya da hatalı gerçekleştirmesi ve “işlem yapan” finansal kuruluşun kimlik tespitine ilişkin bilgi, belgeleri bu finansal kuruluştan temin etmesi halinde, eksik ya da hatalı kimlik tespiti konusunda üçüncü tarafın sorumluluğunun ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu sebeple, üçüncü tarafa güven ilkesinden yararlanıldığı durumlarda, “kimlik tespiti” yükümlülüğü ihlalinin tespiti halinde idari para cezasının “üçüncü taraf” konumundaki değil “işlem gerçekleştiren” finansal kuruluş nezdinde tesis edilmesi gerekmektedir.

V. Üçüncü tarafa güvenilebilmesi için, “üçüncü taraf” ın başta “kimlik tespiti” olmak üzere müşterinin tanınması kapsamındaki gerekli tedbirleri aldığı, yurt dışında yerleşik olması halinde aklama ve terörün finansmanı ile mücadele alanındaki uluslararası standartlara uygun düzenleme ve denetlemelere tabi olduğu ayrıca belgelerin onaylı örneklerinin, talep edildiğinde üçüncü taraftan derhal temin edileceği hususlarında emin olunması gereklidir. Üçüncü tarafın kimlik tespitine ilişkin belgelere “aslı görülmüştür” şeklinde onay vermesinin yeterli olduğu değerlendirilmektedir.

VI. İş ilişkisi tesis eden veya işlem yapan finansal kuruluş, müşterinin, müşteri adına hareket eden kişinin ya da gerçek faydalanıcının kimlik tespitine ilişkin bilgi, belgeler ile iş ilişkisi veya işlemin amacına dair açıklamasını en kısa sürede “üçüncü taraf” dan temin etmelidir.

VII. Finansal kuruluşların müşterileri adına kendi aralarında yaptıkları işlemler ile acente ve benzeri birimleri ile ana hizmet birimlerinin uzantısı veya tamamlayıcısı niteliğindeki hizmetleri yaptırdıkları kişilerle olan ilişkileri, üçüncü tarafa güven ilkesi kapsamında değerlendirilmemelidir.

VIII. “Üçüncü taraf” konumundaki finansal kuruluşun riskli ülkede yerleşik olması halinde üçüncü tarafa güvenerek işlem tesis edilebilmesi mümkün değildir.

Üçüncü tarafa güven ilkesi birkaç örnekle açıklanacak olursa;

Örnek 1: Bilindiği üzere, kolektif yatırım kuruluşlarının (yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketleri ve yatırım fonları) portföylerindeki varlıkların, bu kuruluşlar adına açılmış ayrı bir saklama hesabında saklanmak üzere portföy saklama hizmetini yürüten bir kuruluşa (SPK’nca yetkilendirilen banka ve aracı kurumlar) teslim edilmesi ve bu kapsamda portföy saklayıcısı ile şirket veya yatırım ortaklığı arasında bir sözleşme imzalanması gerekmektedir.

Tedbirler Yönetmeliğinin 4/1 maddesinin (a) ve (d) bentlerinde, sırasıyla, **bankalar** ve **portföy yönetim şirketleri** “yükümlü” olarak belirlenmiştir. Tedbirler Yönetmeliğinin 3/1 maddesinin (f) bendi gereğince ise, her iki kuruluş “finansal kuruluş” olarak tanımlanmıştır. A **Portföy Yönetim Şirketi**’nin portföyündeki varlıkların **B Bankası A.Ş.** nezdindeki saklama hesabında olduğu dikkate alındığında, **A Portföy Yönetim Şirketi** müşterisi her bir yatırımcının hem **A Portföy Yönetim Şirketi** ile “portföy yönetim sözleşmesi” imzalaması hem de saklamacı kuruluş **B Bankası A.Ş.** nezdinde hesap açılışı yapılması gerekmektedir.

Bu noktada, **B Bankası A.Ş.** tarafından üçüncü tarafa güvenilerek yatırımcının kimlik tespiti, yatırımcının adına hareket eden kişi ile gerçek faydalanıcısının kimlik tespiti ile iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgiyi ilişkin bilgi, belgelerin **A Portföy Yönetim Şirketi**'nden temin edilmesi mümkündür. Bu durumda, söz konusu bilgi, belgelerin **A Portföy Yönetim Şirketi**'nden derhal temin edilmesi ve **B Bankası A.Ş.** nezdindeki denetimde söz konusu yükümlülüklerin ihlalinin tespiti halinde idari para cezasının **B Bankası A.Ş.** nezdinde tesis edilmesi gerekmektedir.

Örnek 2: Sigortacılık faaliyetinde yüz yüze yapılmayan işlemlerin bir başka finansal kuruluş (banka) aracılığıyla yapılması durumunda üçüncü tarafa güven ilkesinden yararlanılması mümkündür. **C Sigorta Şirket** tarafından A şahsına "hasar ödemesi" yapılması gerekmekte ancak şahsın farklı bir ilde ikamet etmesi nedeniyle ödeme yüz yüze gerçekleştirilememektedir. Bu durumda, ödeme esnasında **C Sigorta Şirketi** tarafından "kimlik tespiti" yapılması mümkün olmadığından, işlemin bir başka finansal kuruluş (**D Bankası A.Ş.**) aracılığı ile yapılması halinde Tedbirler Yönetmeliği'nin 21 nci maddesinde belirtilen koşulların sağlanması şartıyla üçüncü tarafa güven ilkesinden yararlanılabilecektir. Bu halde, **D Bankası A.Ş.** tarafından "hasar ödemesi" yapılan şahsın kimlik tespiti, onun adına hareket eden kişi ile gerçek faydalanıcısının kimlik tespiti ile iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgi ve belgelerinin **C Sigorta Şirketi**'nce derhal temin edilmesi gerekmektedir.